

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกลยุทธีหนึ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามา กระตุ้นสภาพเศรษฐกิจของไทยโดยเร่งด่วน และถือเสมือนเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดโครงการ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว รวมถึงการขยายกลุ่มตลาดไปยังนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ (Niche Market/Segment) ในการเดินทางให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราการขยายตัวที่ดีมาโดยตลอด สามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยได้มากขึ้นทุกปี แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั่วโลกกลับพบว่ามีแนวโน้มลดลง ในส่วนของประเทศไทยพบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.43 ต่อปี ทำให้รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวอาจมีเพิ่มขึ้นในสัดส่วนมากเท่าที่ควรจะเป็น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงพิจารณาเห็นว่าการขยายตลาดไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สามารถใช้เวลาในการพำนักนานวัน จะเป็นการเพิ่มระยะเวลาและจำนวนเงินในการใช้จ่ายได้มากขึ้น ทำให้เกิดรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้นตามไปด้วย อันจะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ โดยการขยายตัวของภาคการผลิตและภาคบริการในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมอาหาร ธุรกิจบริการที่พัก ธุรกิจบริการด้านสุขภาพ ฯลฯ อันจะเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โดยได้พยายามส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (long Stay) ขึ้นโดยได้นำเสนอ คณะรัฐมนตรี (ครม.) เพื่ออนุมัติให้มีการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมืองให้แก่นักท่องเที่ยวสูงอายุ (อายุ 50 ปีขึ้นไป) โดยเน้นกลุ่มผู้เกษียณอายุการทำงานแล้วและมีฐานะดีเพื่อที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะไม่ใช่เป็นปัญหาหรือภาระให้แก่ประเทศไทย ในการดูแลในกรณีที่เกิดการเจ็บป่วยขึ้น และเพื่อให้ได้ผลชัดเจนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 เห็นชอบตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้เสนอให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว และให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

Long Stay เป็นโครงการหนึ่งของรัฐบาล ตามนโยบายเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว และเป็นกลยุทธ์สำคัญประการหนึ่ง ที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามา เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้ ภาครัฐได้ร่วมมือกับภาคเอกชน ตั้งบริษัทไทยจัดการ Long Stay จำกัด (Thai Longstay Management Corporation Limited:TLM) พื้นที่เป้าหมายที่เปิดรับโครงการ Long Stay 5 แห่งแรกคือ เชียงใหม่ สุโขทัย หัวหิน ชะอำ กาญจนบุรี และ หนองคาย

จากแนวโน้มของประชากรโลกพบว่าตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นไป ประชากรโลกที่เป็นผู้สูงอายุได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก สืบเนื่องจากกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วง Baby Boom ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของโลกได้เข้าสู่ช่วงสูงอายุทำให้ประชากรโลกที่อายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 40 ของประชากรโลกทั้งหมด ประกอบกับวิทยาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าขึ้น ทำให้ประชากรโลกมีอายุไขเฉลี่ยที่สูงขึ้นและยังมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์อีกด้วย ในขณะที่ค่าครองชีพในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีอัตราที่สูง บางประเทศจึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุของตนออกไปใช้ชีวิตในต่างประเทศที่มีค่าครองชีพเหมาะสม และยังไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนี้ในปัจจุบันประชากรของโลกมีช่วงอายุการทำงานที่ลดลง มีการเกษียณอายุการทำงานเร็วกว่าในอดีต ทำให้สามารถใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวได้มากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวนักท่องเที่ยวที่เกษียณอายุทำงานแล้วจะมีสวัสดิการหรือเงินบำนาญที่รัฐบาลของตนจ่ายให้เป็นรายเดือน อันเป็นรายได้ที่มั่นคง นอกจากนี้ยังมีเงินเก็บสะสมส่วนตัว ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังในการใช้จ่ายสูง และสามารถเข้าพำนักระยะยาวได้ ทำให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นด้วย นักท่องเที่ยวกลุ่มเกษียณอายุการทำงานแล้วจึงถือได้ว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยว พำนักระยะยาวที่สำคัญของไทยโดยเป็นกลุ่มแรกๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะทำการพัฒนาและส่งเสริมสำหรับโครงการนี้ จากสถิตินักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมาประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี ในส่วนของผู้ที่เกษียณอายุการทำงานที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นพบว่ามีอัตราการขยายตัวที่ดีเช่นเดียวกัน โดยเฉลี่ยร้อยละ 5.33 ต่อปี ทั้งนี้การท่องเที่ยวของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนวันละประมาณ 44 เหรียญสหรัฐ ซึ่งแม้จะเป็นอัตราที่ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวโดยทั่ว ๆ ไปแต่การพักที่นานวันกว่าก็สามารถนำรายได้เข้ามาเป็นจำนวนมาก

จากสถิตินักท่องเที่ยวสูงอายุของโลก (55 ปี+) พบว่า นักท่องเที่ยวสหรัฐอเมริกาเป็นกลุ่มตลาดที่ใหญ่ที่สุด รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ให้ความสนใจในการเดินทางไปพำนักระยะยาวในต่างประเทศมักจะอยู่ในประเทศ ที่มีค่าครองชีพสูง แต่เนื่องจากประเทศเหล่านี้จะมีเงินสวัสดิการให้แก่ผู้ที่เกษียณอายุ ได้แก่ เงินบำนาญ เงินประกันสังคม ฯลฯ โดยจ่ายให้เป็นจำนวนเงินค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับอัตราค่าครองชีพของประเทศอื่น ๆ ทำให้ประชาชนในประเทศดังกล่าวมีกำลังทรัพย์ในการไปพำนักในประเทศอื่นเป็นเวลานานได้ (<http://ms.src.ku.ac.th/travel/LongStay/Long1.html>)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุแบบพำนักระยะยาว ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ ศึกษาศึกษารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหิน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหิน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหิน กับ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของนักท่องเที่ยว
4. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ

1.3 คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหิน อยู่ในระดับใด
2. นักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลทั่วไปต่างกัน มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหินแตกต่างกันหรือไม่
3. ปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหิน กับ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
4. รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ เป็นอย่างไร

1.4 สมมุติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลทั่วไปต่างกัน มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหินแตกต่างกัน
2. ปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอชะอำ และหัวหิน กับ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุแบบพำนักระยะยาว ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป

ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในเขตอำเภอ
ชะอำ และหัวหิน

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการในช่วงเดือนตุลาคม 2559 - กันยายน 2560

1.5.5 ขอบเขตด้านพื้นที่

อำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1. ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของนักท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน
และอำเภอชะอำ

1.5.2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับ
นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวหิน และอำเภอชะอำ

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว หมายถึง การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่พำนัก
อยู่ในประเทศไทยเพื่อการพักผ่อนเป็นเวลา 15 วันขึ้นไป

นักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอายุ 50 ปีขึ้นไป
ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและมีระยะเวลาพำนักเป็นเวลา 15 วันขึ้นไป

ที่พักแบบพำนักระยะยาว หมายถึง สถานที่ประกอบการเชิงการค้าที่จัดตั้งเพื่อให้บริการ
ที่พักชั่วคราวสำหรับนักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ในเรื่องสถานที่พักอาศัย อาหาร และบริการ
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัย และการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างที่พำนักอยู่ ณ สถานที่
ประกอบการนั้น